

Куш-культура болгаш спорт ашмын сайзыраарынаа ш
тыктан турар чеггестери чайдыл, экижидер боттүг
чеггелери алыр чег-чедер партия, комсомол болгаш пр
завилер организацияларынын бир кол сорулгазы. Төрзө ч
тунуң экономиказын улам хөгжүдүп, улустун амьдыралы
чагаай коруун экижидер база тоску беш чылдың ийги
лынын планын ооналганын хуусаа бетинде кууседир д
шудугу амылдан турар кинилер спорт-массалык хөмчө
ге хаара туттугдан турарин чедип алыр уjurлук. Ычан
олче кичизгенгиз донтаамал салыры спорт нитилелдери
дүл хулээлгези болур.

ичүүк-чөнгээлиг, ажлаа-
аагийнхыг тунгалаа

жун Кол Ассамблея-
нын декабрь 13-те
үндөсүндөш. Чоол-
бачык болгон ми-
нистрлер сорууда-
быт талалар-биле ко-
нол-доруан катан-
доо чыгууда деп санап
мариял шеригтер
деп алагы бүтү араб
догузу-биле үлдү-
лүш соокаа чокаа детин гүрдү
чүрүктүн ханымзил өт-
четтиргенин азереткен.

Делегейин өскө-даа чыгуа-
тыгмырларын талая-биле санап
оолчуушкуншарынын үзүн-
талалар империялште агрес-
сия, ботгарлар ала-
чык длош демисекин туар үд-
тарга моон-даа соогаар бүтү х-
чегер-биле детинчек бээрнп

Совет-египет нады кылган дыңнадыг

[illegible]

Ол районуну өзүгү да улустарына, оңтүпкү араб улуттарына берип, алардын тапалдырып көргөн

арынд таптыга энча каттыкжымшыкын бугу-ле чууларын грекко чугулазынга узурелен илеретти-ола чорук париял-руксаттарын дүрөн дилдинг бодурун ай-

ленин бадкылаарын

Египет Араб Республикадан Палестини Алар Саудитын Социалистиче аян-чорукун түшүнүгүне сеткил халымшыкын тап-лар илереткен. Ол аян-чорук со-богаш египет урдукчулар а-зынга найырачы халылаалар-улам калбартырынга тап чу-гулазым болгон. Ол аян-чорукту-инде болган чугулазымышын-богаш беесдалар СССР бизе Е-ниң араамында тапчыл болган Е-рады улам калбартырынга. Е-петтин париял агрессияга ой-шавымшыкн бээрн күшүледи-ринге лдиг бербашыма, бугу де-гейге табыңч хероонге бараал-дур.

Ховунун Огулу

ОЧЕРК

СУУРДАН ЭЛЭЭН ырап келген. Караңгызын хал-чак. Тапталган, дош апарган дон орукка айттын дагаларынын токуулаанын, шапканын кыжыраагы дымна-дыр. Өөрөнп калган мал оруктан чандыр басып, ээ-зинин айымына кирген чүе-дег, тура-даа дүшпейн чоруп олтурган. Иван адынын моожа-зын шапак бажына орай тартып каап, чыгып чыгып эде-хере кетип, адаанда-деп каан чымчак саваң кы-рынга таарыштыр олтуруп ал-гаш, соопто хал көрүпөш, па-широуун кылып алган.

Иван дыка ырап келгенин көңүсү эскерип барган. Тур-дан билер айт куудурагыны ку-ду улам-па ыгып, шыгырадыр шошкуп олтурган. Кара-Тейин барааны ам-на көстүп келген. Барак өрөнп, туман арып кээрге, ак хар шыпкан хову дыка ырактан бээр-де көстүп чыгар болган. Арайгы тайга-ларын адыр баштамы безин илден.

НИ КЕЛДИН бе? — деп, Иван Петрович алаан-дан дүжү турла-ла ажи өөрүшүлүг айткан.

— Эки-де келдим. Че, аки турдуң бе, Вана? Хойларыңыс онча-менди мынаан?

— Шүптү-ла корум-чурум баугар! Харын, сенээ сагыш човап олтурдум.

— Сөгөзгө өсө, көргөн ыяш джиз ийиле. Дугуруш-кан соода, ашты мегедезге кайып боор! Эзгеч түзү бол-бас-ла болгай.

Чангыс өрөөл бажынын лштинин чыгып жолчок. Печ-када от ана хоолдары тартып турган. Сонга баарында чы-пыр салган шевегин сго-л-чугашта шилдик керосин дам-

Мен база-ла ол шыкп, хову-ларнын дегемин аргып, хой калар апарымын бидеги, мыча дөн-дир. Мен шына-ла бүтү назынын хой кала-рыныга эрттерген дие, хов-редиг болбас боор. Моон сон-гаар-даа дөмөй-ле бо ажылым-дан үнөр өсөс мен. Он ийи хар-лыг оол турган, ачамга дуза-лакчылап, хой каларын эгеле-дим. Оол бөр чээрби чеди чы-артан тур. Бо арамдыа чүпү көрбөдүм дээр. Бертелер-даа түрдү. Оларга ара доктаанайн, ажып эрттим. Хойжунуң чы-мыштыг ажылынын өөрүштү-зун-даа бидим. Мындп бир таварыла мээң бодалымдан терде утундузбас ийи.

— Ол-ол харын, ам-на со-лун чугаа эгеледи эвесе — деп, Иван Шабулин амырай берген.

Иван Петрович өжө берген пашироуун катал кысып ал-ган, уламчылаан:

— Ол таварыла, мынчаар болган чүе. Ачам та кайнаар-торуй барганы ол кыйнаа, хой-ларны кадар деп чагып каан мындыг. Ичан өөдөлгө энес, бичи кийи-де болгай мен. Эртен хойларын ажиткаш, оларже сүрүп чоруптум. Кус-кээр кып. Уауг соок чок. Хар чуга. Хойлар чаттыла берген ойттан чор. Хүн дүш чыгай берген мындыг. Аалге кийеринге че-дир ам-лаа ырак. Калгангай-ла коорумге, чога яштинде хойлар хови үнү келди. Чү-ү-даа болганы бидеги. Чүгү-бүшам, чога ариңден харап келдим. Ала-ла бо, уауг көк ыт кара хойну чиктепкен, чеди чадан тур. Мен ону анаа-ла ыт деп болган мен. «Сок, куугур! Хойну сал!» деп алгыламы. Товоай. Чангыс куугунаншкан соон-ла, мырпай беш көк ыт ман-нажып тур. Чувенин ужурун билип калат, чүрөөм атташ кылган. «Бөрүлөр келген!»

хур, чаш төлү четке дуртар, арым дук адынар болза, ол бистин кайымыстан-даа че-дишкенин-тир. Бо дүңкү караңгызында, чыкылама соокта, сени дөш мээң шы-байыл чоруп олурганымн кор-даан. Бо дээрге ийити херек дөш сагыш човашканын ий-кажы.

— Сөөң оол шың харын, Иван Петрович — деп, ажи каттыпкан.

— Бистин муртувуста ам-не харымсалалыг соруга садымган — деп, Иван Са-фонов чугаагы уламчылаан.

— Ол болза кынтан жалды хур ажыраы, хой оолдашкы-нын аки эрттирип, хураганны менди камтап алгыр болур. Бис ээччи каларын турар-даа бодуусса, хой оолдаш-агелээр эң харымсалалыг үе-де кайларынмыс маңда кел, бисе дузалажыр апаар. Мы-чан көзөк үеде шүптүвус маңда турар апаар бис. А оон соонда чүү боор, хой оол-дашкыны эртер, чыл адак-талып, хун дүргүзү узап, час дүжөр. База катал ээччи агелээр бис.

— Эрткен чылың силер бистин колхозка тергиян түй-недиг болуп доостунар ала, Иван Петрович?

— Тоску беш чылымды баш-тайгы чылымда бозум түнө-лимге хоомайымыс мен. То-руур чус хойга ованштыр 112 хураган, хой бөрүүзден 4,8 кг дук алдым. Бо-лаа кы-зыгаар эвес-тир ийи, Вана. Бо чылың оон-лаа белик көргүзүңү чеди алыр ужу-руг бис.

— Сөөң бозоп олурары-биле бис кангы түнөч чеди ал болур бис?

— Мээң планым бар-ла. А анык хойжу кийи сен баш-тай чугаалап көрөм, Вана.

— Төрүүр 100 хойдан 100-тү алыр деп бозаар-дыр мен. Ол бизин чик эвес боор.

Олимпиаданын баштайгы мадырынга быйыр чедир-ри-биле чемпионуну гректер Павел Коткин мадыр чте берген. Орус бау-биле от-кашканын соода Вяче-слав Велешин (фото-жы-аппарат-биле чешелген журналистер) үлө-де жед-ген. Чүге дээрге баштайгы чемпиондан иктерөө ал-гы — аас-кежи. Чешков алаа салган айтыраларта мынча дөш:

— Баштайгы өсөк үеде элөөн берге болду, а чарба километрден эгелеп, тын-жым улам ажи берген. Тин-десе чеди алган кийи ас-селекчиг болбайн кавчар. Олимпиада мадыр олтур. Се-режага дык-ла чорутушот тур мен, ол чаала чорутушот эгелеп боза-даа дыка хой чүдүлери билер апарган к-жи болгай.

Вячеслав Велешиниң эле-гери совет олимпиадилери сорук кинген.

ЧУРКТА: В. Велешин Чехословакияга болтаа деле-гой марылдаанын үзөткө маңай чоругу. СЭТА-ның фотохроникасы.

К И Н О

„СОЛДАТ ФРОНТУДАН ЧАНЫП КЕЛГЕН“

1945 чыл. Дайын барымы татаже улам-па ыдайлап бар чораан. А Чөөн чүкче — совет туртче балыгланган сөөрт-пен ашелоннар чоруп тургулаан.

Ындыг ашелоннарныкы бирээниге шаалда башкы чораан, уауг лейтенант Николай Егоров чоруп орган. Ставщина ону адамын уткуп алыр ужурут. Ычанган Николайнык сест-или дүвүрп чорур, а оон оинү Иван Степанович ону оожугадыт:

— Сен харып ажырбас-тыр сен, чүгө бир холун чок, ар-тында-ла ерлагай холуң — деп чугаалаан.

Станция бо. Долгандыр курут. Суур өртөгөн, чүгө сууту-лар кожайкы берген тургулаар. Поезд турункан, Николай вагондан дже халып кээрге, бичи казанактан бир херо-жөң кийи үнү кээр, ол болза Вера-дыр. Николай Максимовичке ол оожуу баам ораар. Ол херо-жөң кийиниң кан-чаар кылган кел чыдарын көргөс, Егоров докталы бээр. Херо-жөң кийи Николайга бир-де чүе чугаалаан. Паровоз-тун алгызында ол чугаа дыннабайн баар, ыччалза-даа ол кийи кайымын чүе чугаалаан-дыр дээрзин кийи дораан билеп каар. Ычанган Егоров ыглаттар.

Ол бүтүнү көрүп турган Иван Степанович вагондан үнүп келир, чорувайн, харын ажи-биле артып каар дөш оон үнүп келгени ол-дур.

— Бо канчап баардын, Иван — деп, Николай миния ховуп келген, айттырган. — Эмнелге эмнедир ужурауг кийи бол-гай сен.

— Ажырбас, эмнелге чери маңаар он.

Ычанган Егоров-биле кады Мартыниха суурга ол артып каар.

Орук ийинде самбырада мынчаар бижип каан: «Марты-на суур. 14 өг-бүлө артып калган. 32 кижини өрттедипкен. Өкөнелерин немелер кулдар кылдыр сүрүп алган барган. Дайнычы! Ону утайн, өксөкчиг несе!»

Бистин чурттуң мычаардагы хой-хой хоорайларынга, суур-ларынга турганы ышак, холду беренген, эдегит азын-гаш, амыдыралды катан тургузар ужуруг апарган.

Николай Максимович Егоровту көлхөз даргазынга со-гаан. Суур сайырап эгелээ. Дайын доозулган, тилселе бистин деп меде чеди келген. Ол бүтүнү көлхөз байыр-лап, демдегелээ.

Каш хонганда, чап-чаа ааган трактор башкарып чорааш. Николай оол-ондоткан олуп калган. Иван Степанович анаа хомулааш, фронтуга балым недерээш, караа көзүбестей берген. Николайны уруу Надиян Верага ол чагып, он кар-тактарын чугаалап каш, «менээ дузалап турган кижилер караа чок мен дөш дүвүрөөшүнөр» деп бодал-биле Иван чоруп барган.

Бир-де катап, орук аайы-биле чораан солдат кийи Вера-га: Иван Степанович демп-орук станциянда гармошкага ойлап чоруп тур дээрин чугаалаан. Ычанган Вера дегип Надиян ал агааш, станцияже чорупкан. А ол станцияла өө-рүшкүдө тапшылап-даа, ыгалап-сыктап-лаа тургулаар. Иван Степановичини Вера тып алган: «Вана дай, чапаалы» дэи...

Бо кинофильми С. Антоновтун расказтарына үндөй-дөш тургускан. Соаву В. Шукшин чогалды бижээн. Тур-гускан режиссёр Н. Губенко, Николай Максимовичини ро-люк база ол бозу күүсөтпүр.

Дайын соода көдөжө байдал кинола энош көргүстүгөн тема-дыр. Ынчаарга дайын соолдунче хоозурашканын-биле демес, көдө ажи-агынны көдүр дөш демес баа маадырдыг ажи-ини неген турган. Чогуна ындыг дем-сөдүн дугайында бо кинода чугаалап турар.

Иван Степановичини ролюн артист М. Гусакый ойлап ту-рар. Бо артист бисе баа бидирген: ол дээрле колуунда дайын кижилер ролюнга ойлап турган. А бо фильме ол-бодунуң мергескиниң чаа тазанын көргөскөн.

Бо фильм удаас республиканың кинокарларынга үнүп эгелээр.

С. САЛЧАК.

Грузиянын улустун тан-чызынын куруенин ака-демитиг алдарлыг ая-самбили грузин сюитаны күүсөдип тур.

М. ХЕНЧЕ-КАРАНЫҢ фотоу.

Москва хоорай.

СОЛУН
УЖУРАЖЫЛГА

Аза-чурттуң Уауг дайыны-нын киржикчиси, аки турчы Роза Терек-оолова Вяче-мыс Уауг-Хем районуну Баян-Боз суурнуң чурттакчылары-биле ужурашкан.

Фронттук бодунуң дайымы амаларын болташ Баян-Боз чурттуг аки турчылар То-лош Базар, Оян Алды-оол, Оян Долгут оларнын дайымы-нарга уауг тургуушун-нарга арес-мадырдыг чорук кыгузуп турганын чугаалаан. Ол шыкп фронтчуларын дайыб ажи-инте чедикки-нерин демдеген, моон сон-гаар тоску беш чылымды паш-каны хуусаа бетинде күсөдир дөш демсешкен бүтү уаус-туң чарыгынга илешпейт киржирин бүзүртеккен.

Чынданган аш Биче-кыска эвээш авес айттыралары сал-ган. Ужуражылгадан хой чаа чүдүлери ажиачы чоң билип алган.

Түнеленде суурнуң чурт-такчылары концерт көргөн.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

ДЕМДЕГЛЕЛ ДЕПТЕРИНДЕН

ЧААШУЛУКТЕР

Бодалдарга азыныткан чымып ора, Божуур бажып чанын орта тура дүштүм. Чаа төрөөн чаштың хеват кышкы үнү Чамбы-дикке чыгылаан тарай берди. Шап ол төлдүң салым-чогуу, келир өйүң, Чөлөңгит дээр, чечекти чер шырай-арын

Черинд бүтү кижилери харылаар бис, Чаа дайын болдурабыз — хүлээлөөмс.

Сеткил-чүрөөм өөрүшкүзүп тулуп чадаш, өрү шуран байылаар мен Илдикеттиң барып ушак, чүпү мурван.

Ийи холдап черден барып дайып мен. Черин мен сымдыртып айткарыттар. Черин мен сагыпкан дег утуп алыр. Черин кырын. Чечек тарып, кастап чоруп хамалы мен. Вл. СЕРЕН-ООЛ.

ВАРШАВАНЫҢ НИКЕЗИ

хеври көстүр. Варшаваның никези дээр, тилселегич бурган дөш ол. Ол турас-каалды гитлержи эжелекчи-лерге уду Варшаваның турт-такчыларының мадырдыг демесини мөгтедирди-биле тургускан. Ону Варшаваның мырпай анык чурттакчы-зын өттүзүп сибилит тур-гусканын эскерсөөд сисреге ылап-ла чугаалаар.

Ол болза тураскаалды чо-гаалып кылган турда чүгө он ийи харым турган Гана Тарншеска-дыр. Сурагыл сукалтур Мария Конечный ол бичи уругуну көрүп тур-ган, ону кытап...

Ам Гана он сес харым. Бо чымы ол ортукан школы доозар болган университет-тир биология факультетте кирер деп турар.

гаш кылган демдект — эр-гачтырга ээлинип херечилиг база тышкан. Ынчалза-даа хөөрде кижиниң сөөгү чок болган.

Эрте-бурунгу грек тоотчу Дионисий Галикарнаский-ий бижик турары баугар алгыра, Ынсий хооруктук чер-биле оол байдалы дыка-ла дөмөй бооп турар. (СЭТА-ның корр.).

ФЕВРАЛЬ 6-ДА

КЫЗЫЛДАН
11.00 — «Сыдык чыга ш». Уругларга программа. 11.30 — Уругларга. Дирек чургу. 11.40 — «Бичиң чаш». Уруг-ларга дамчыдыла.

МОСКВАДАН
12.00 — Дамчыдылган про-грамма. 12.05 — Сөөгү ме-дээр. 12.15 — Школачыларга «Будильник». 12.45 — Тесте-фильм. 13.30 — «Кино аяч-чорукчуларын куугу». 14.30 — XI кышкы олимпиа оюна-рында. Япониядан дамчы-дыла. (Бижидилге). 18.30 —

КЫЗЫЛДАН
19.45 — Телемедээр. 20.00 — Дирек чурук. 20.10 — «СЭКП-»

МОСКВАДАН
15.00 — XI кышкы олимпиа оюнарында. Япониядан дам-чыдыла. 16.30 — «Музыка-жы ужуражылга». В. Кло-дичи болган, оон өөрөкчел-лери ыраар. 17.00 — 17.10 — Чансар. 17.10 — «Утундуган киноленталар». «Дон Диего болган Пелегри». Уран-чечен фильм. 18.20 — «Каматтың чеди хуугу». Биря хун. 18.35 — «Александр Твардовский поэзияны». 19.25 — Теле-медээр.

КЫЗЫЛДАН
19.45 — Телемедээр. 20.00 — Дирек чурук. 20.10 — «СЭКП-»

ФЕВРАЛЬ 6-ДА

«НАПЫРАЙ»: «Дээрден базым» 10.00, 11.40, «Оскулдур-ган ыдегелер» 13.30, 15.30, 17.30, 19.30, 21.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Силерге ыяк чорду» 10.00, 11.50, «Сестра Кери» 16.30, 18.40, «Чечек бол-ган даш» (1 болган 2-ги кинолар) 13.45, 20.30 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Уругларга ди-рин чуруктар» 9.00, 12.10, «Капон четкисир» 10.25, 13.35, «Дэргин Крюмо Нью-Йорк» 15.25, 17.20, 19.10, 21.00 шактарда.

«ВОСТОК»: «Чоругу чо-гуп акидилер» 10.10, 12.00, 13.50, 15.30, 17.10, 18.50, 20.30 шактарда.

«Олеся» 13.50, 15.30, 17.10, 18.50, 20.30 шактарда.

«СОВЕТ ТЫВАНЫН 10 ЧЫ-ЛЫ» КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Уруг биле крокодил» 14.30, «Мейерант» (1 болган 2-ги кинолар) 16.30 шактарда.

КОМПЛЕКСТИГ ЭКСПЕДИ-ЦИОННЫ КУЛЬТУРА БА-ЖЫНЫ: «Доврашны ужура-лар» 13.00, «Серафим» 15.00, 17.00 шактарда.

«ЭНЕРГИИ» КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Эрес-диди чор-уктук школа» 12.00, «Ак-чок оттуң Суурга» 15.00, 17.00 шактарда.

ФЕВРАЛЬ 7-ДЕ

«Найыр» — «Оскулдурган ыдегелер» 9.30, 11.30, 13.30, 15.30, 17.30, 19.30, 21.30 шак-тарда.

«КАА-ХЕМ»: «Дэргин Крю-мо Нью-Йорк» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Алаланылар суг дувууд» 9.00, 10.50, «Бу-зүрөксий дег мен» 12.40, 14.30, «Алдрей Рублев» (1-ги болган 2-ги кинолар) 16.30, 20.00 шактарда.

«ВОСТОК»: «Кургу хову-нуң кытыргы» 15.00, 18.00, «Оралаттырал» 16.50, 20.30 шактарда.

КОМПЛЕКСТИГ ЭКСПЕДИ-ЦИОННЫ КУЛЬТУРА БА-ЖЫНЫ: «Ак-чок оттуң суур-га» 18.30, 20.30 шактарда.

«СОВЕТ ТЫВАНЫН 10 ЧЫ-ЛЫ» КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Серафим» 18.30, 20.30 шак-тарда.

«ЭНЕРГИИ» КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Олеся» 16.30, 18.30, 20.30 шактарда.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ

Былма, Шегинки-Бравченко кулмчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ. Редакторуну 24-63, редакторуну оралакчыларына болган провагала кылдынып 35-24, харымсалалыг секретарыны 23-35, партияжы амы-ура кылдынып 31-73, куугура кылдынып 23-54, көдө ажи-агыл кылдынып 21-47, үлөтүр кылдынып 22-64, чага база совет тургузат кылдынып 41-27, информация кылдынып 20-60, бухгалтерияны 31-75, корректорларыны 27-41, Соаву келбег барганда 32-75 телефонго болгаар.

Тыва АССР-ин Министрлер Чөвүлелини чанында Тываның ном үдүрер чериян республика типографиясы (Кызыл, Шегинки-Бравченко кулмчуу 1.).

ТО — 00334.